

Df. St.

ta caulata br. Tahn Döbler
miris Surinamē 23 Juli 1865.

Lappilts:
1869 caul. So. per Kamep. 1871 per Meßner.

Latv. PSR Valsts Biblioteka

65-43.110

Siikmes galijams
ta laulata brakla Fahnis Döbler, mirris
Deen'widne Americas Surinam femmē
23 Juli 1865.

Winfu raksta: Es esmu ofimmis 11 Okt.
1811 Sunkspu femmē, ne takl' no taks
Br. Dr. Königsfeld espu Honnberg, kas
ir tai tā saukta' Melna meša apgabala.
Mans tehuš arneen turējaks pē plūks br. Dr.,
kur winfu sawai firdē. dauš swēhtības atrādē,
un winnam arri pē firdē galleja, sawus
bebrnis espu pakrmakzišhanas un pamakzi-
šhanas tam kungam usausinakt. Sawā
makzi' winfu pastahwiži Deewa wēlrodē lēffja,
pē ka mums bebrnem wājāšja klakt bakt,
bet tas man lē par raktu, ka man tadēlē
daušreij makzi' jāpalek lē. Kad es jau
& gaddus wezs lē, tad uš kaldeem semas
šochtkeem werraki wēde man lihš uš
Königsfeld, kas dešgan grūtē nālēks, jo
es zella apkūš, tā ka winnem manim
dāstlu gabbala wājāšja ar nešhanu pē,
lihšekt. Man šheitā lēti patikne, kad
nešja, ka tē bebrni ar jauku šēdāšhanu
un dešpūrišiem pēceem semas swēhtkas

Spokhtija un par Peflikaja peesimphanu
preezajaks, jo es te atraddoks itt ka d'ebbeft.

Kad jau 11 gaddas wezs hyn, tad mans
tehws kubdu reis no Konigsfeld atnesse lihij
sakim grammatinu. Icho es pagelmis
galijz lauka us manna tehwa tukurmeem
un noschdees lassijn ar bebu firds sakumu.
Taja tiime stashtiks par daksenu pelzja.
Deewa rakstem un las man speedehs firds
un to kustinaja, ka es raudaju un wehle,
johs Linpatt gokdrigs un Deewa hilijigs tapt,
ka daksens huj. Bet flu espeesphanu es
pamefakm ar lainu aismirju tai drauziba
ar manneem lustigeem leedreem.

Tascht ka manni wezraki nakubugi huj,
munns bekonneem wajadaja kart kaleda wihse
pee winnu darbeem pelihofekt. Es us to pato
no Lewis esohlijohs jel ar zahnu ganniphanu
no peepelnikt, kas wezrakem buktu par
atweeglinaphanu pee muph usausinaphanas.
Manna 14te gadda es galijz Deewa galda matpi,
ka, kur atnal manna firds no jauna notidi,
nata tiime un es wehlejohs ju. Wakkars
ehreenu zarigi laudikt. Ja zecriba, kas es
zans to paspu par gluphi zittadu zilweku

tapstu, negatīve vis nepilnīšana; pely at,
kal man vajāšēja lajūt, ka vežas un agra,
kas kahrības salike kustetes un manni saiti.
tu zeti turēja.

Kad laiks nākre, ka ~~man~~ vajāšēja nodot,
matit, kaldu ammatu es matyjšohs, tad ~~es~~ if.
vehlejšohs par naglu kallejš palikt un ~~manni~~
vezzaki arri drīhš meišteri atrade, kas manni
prezīgš pēpēlime, bet tē ilgi nepastāweju,
jo kad jau 3 nedēlas bys štaldajis, tad vehe
newarreja newenu naglu nokalt, kad jau
ofelš dānsts by un meišters par to sadusmojšs
kaldā deenā lazzija, ka no mannis ne kahds
naglu kalleis ne bulis, jo es oflot ne veizīgš
un ifweeie manni pa duswim alrā. Kad
es nu preepti duswim nraudaju, tad ne dol,
majotit matite tē garālm gabije, kas gan
pa meištera manni uifbildeja, bet tas ne ko
nepalibēja. Nu es apnehmohs kurpneka
darbu pee telwa matyjštes, ka ar to sawaw
braklam palibēht warretu, kas Bahseles
pilslehtā ne laimīgš palizzis by. Schiani
laika dāstas launas kahrības zehlels augšhā,
kurras pee saweem heedreem veļeju, bet tā
to launu zella fweenoht firdi neby ne
kahds meers. Kad es tapoh, ar kahdu ohtou
heedi la eplianas apneklejš, tad melis no

Zittene tiikkahm lohti iffineeti un tapelz,
apnehmernes - Lin lüht ka ismatzijskhus
Luljini - Zittur Josefumä aiseet, kur
maks ne weens ne pasihst un ka Lad tar
La asphanas apmekleht warretu. Ne ilgi
pehz tam telus dabbujs grahmata no Babelles,
kurra tas patis meisters, pee kurra mans
braklis matziyes hü, manni pee few aigsnaja,
jo mans braklis winnam effoht mihleht hüis
un tapelz mehejotes, ka es drilht pee winna
nakhtu. Manni wezaki newarreja wis tik
drilht of tahm dohmahm nakht, ka man at,
läift, jo telus jau hü by gaddas wez un
winnam mannas palikisibas wajastaja; pehz
tak atlaide ar tahm dohmahm, ka man
drilht hulis matija janaku, jo drilht hulis
gaddi klakht, ka man saldatu denestä jahtalijaks.
Nu es, pehz tam ka 2½ gaddas pee letwa
hü matziyes, aiggahji of Babeli.

Tä es drilht ar brakleem pasilhtams tiika
un tapelz, ka mans sheitan dihwadams rabi,
neeks un arri meisters pee brakleem peederreja,
es wiffus bihw laikus pawaduju winna
onaušibä. Tai pirmä sochtdeenä kaks
zits sellis manni wedde of basiruw, kas
abrupff pilssehtas hü, kur es lo sochtu
darri damu Jesus warodu diwdeju tü kaidi

pafladinoht, ka tehwiškā to ne kad nelij
špodejē. Es par to lolti iškriņojos un dohmaju.
Kad šķietau wišš laudis, kas pa celakai dāļai
augstas kahtas, ne kaunejaks Iesā wārda detš,
kur pretti manā tehwa šemmē tiknai šemmas
kahtas laudis ša, eššanas apmekle un tapuž,
apmeti un pulgoti tek, tad jau šē man
grakti ne es! Es nu šķakli ween galju
ša, eššanas un klaušjoks bapnirās špeditus,
un šajntu šēstaja miħlēšbu šawā širdi?
Par šewišķu šwehtibu man bij tā pilšēhtas.
Mahtina bapnirās mahtaja Bonna špediti.
Kahtā peħ, papsdeonā es iŷaju no pilšēhta
un apmekleji klauš wēntin, kur šēstaja
preekšā šawu širdi iškratitit warreju. Es
šubšēhu, lai Wiņš man wišš pēdohtu, kur
ween Wiņnu apšēdinajis bij un lai Wiņš
no šķeklaštibas man par šawu beħonu af-
gēntu. Ar ešpēzinatu širdi es uŷēħēħs
un šajntu šēstaja šawu buħšuanu un šnāgā
šwehtigā klaušwanā es palieku zauru gaddu
beħ kaħrdināšwanalmi eħšā širdi wēntēšibā,
beħ peħ, taks atkal šakne mōħštes un man lolti
šail-ħij, woi es šawam šēstajam warrešhu pē-
tizijs pa list. 1829, peħ, tam, ka jau 4
meħnešhus ša eššanas apmeklejis bij, es šikku

see bralleem usqueints un nu winnu drau,
Sjilä juttoks itt kà mahjár un wairs newek,
lejoks tehwiškä atpakrak greffles, jo bihjošk,
ka te no Pestitaja nogreestoks. Ahriigi
man te klakjaks flikti, jo see teawa ne
hju dauš mahrijees un tapelz man wayašjeja
no ammata puipheem likt mahristees, par
ko dauš affaras islehu. Ahri manna pelna
hju flikti mafa, likkai zaur to warreju
Zaur'tiikt, ka hju eeradwis ar truhkumeem
Sjilwoht. Tee zitti lišš jelli par to galidaja,
ka sawä ~~da~~ meistersa darba istakä pastahowet
warreju.

Kad nu lains hju klakt, ka wayašjeja jal,
Datu deenestä šaktees, tad ikdeenas Pestitaja
lukšoku, lai no phi deenestä manni atwab.
bina un lai manni kalidä bralle drauše
mettu. Dášu riif gan likkaks, ka es par
leho leetu par dauš lukgtu, bet zittadi newer,
reju, jo man hju arween ar to paštu lukgtu.
nu Winna prakšhä ja eet. 1831 man hju
mahjä janaka, jo lews hju eijamo lohpi
wišjis un nu paliak mafa zerriba wairs
wallä tiikt. Mahte gan - no dauš raišhem
šakojemta - dewe pašwadus padokmus, ka
no ta wallam raišites, bet es atbildeju:

„ Es sawu xerribu spinu lizzis us to kanna
„ un gribbu Winnam nodoktees; ja Winnam
„ prakts irr, tad gau Winpf warr manni
„ atthwebbenacht; ja ne, tad gribbu saldats
„ paliat un Winpf gau sinahs arri spinu,
„ ni kahsta man zaurwaddiht. Kad es
„ pats sheitan ko palihischt gribbetu, tad
„ pelz ne warretu Winnam ween to gohdu
„ dokt.“

Kamehr es nu uf preekspä eefhann
gaidyn, nam wayaffeja 1832 Februarî no,
tiat, es dabbluj Lewim par leelu prann grek,
matu no manna agraka wlupeja, br. Ad. Garve
no Basseles, ka es - ja walla tiatu, warru
wheetu dabluht pee Neuwid brablu drauffes
kurpneekem. Par to es linnu lohti eepreezi-
nakts, jo tas jau lig ta silome, ka Effitais
arri to oltru lühghannu paklaupihis. Kad
lig preekspä janahk, tad tee preekspäje
zits pelz zitta - kahdi 20 iggalje un lig reffams,
ka manna reise klakt, par ko sirds puestteja
un palinke weenu mehri gâ saukphanâ uf Kelt,
taju. Kad nu sawu wainu, ka kahlis irr
par reffu, ligu isfeiris, tad tinke abbildchts,
ka ta nau ne kahla waina, jo kahlis war,
roht drits ofeedin akts tiat. Wedel linke praffihts,
no kurra widdus es effokt un kahls mans

wahrd? Kad lo bijn teires, tad mannas
puffes dakteris lazija, ka ta ne effekt mala
waina un kad lo ipseedinakt ne ipdohdaks,
tad paleen wifs pulpinu wettigs un kad
nu wiffi dakteri sawa starpia bij appreedn-
shes, tad lazija, ka effekt negeldigs un
warrokt malija est. Es nu galin preezigs
prohjamu un newarreju deefgan pateikt,
ka wiaps tik sechlijs mannas luhgjuanas
klarstijs bij.

Manneem wezzakeem nalyeht grahti man no
malijas attaiht, tapely tikwai 2 gaddus deure wallu
Neu wieder palint. Tur es nonahru 5 mai 1832,
pilns ar patuafsonahm, ka Pestais ta bij
zaur pa likofejis. Pely kalda laika wezzakeem
rakstiju, ka wehlejos sheitan draufes lohzeelis
tapt, ko winni man arri palalwe, tapely ka
paskeem br. Dr. tik miela bij. 1833 es tikku
pee draufes peenemts. Pely tam ka 4 gaddus
lawu kurpneka darba krahdadams arri bebunus
pee galda apoceneju, man liike nstizeta ta
meistera weeta cekpa brakla kurpneku malijas,
uf ko es lohti ne zeenigs jittoks. Es tikwai to
ar takdu norunnu peenemtu, ka atkal warretu
par selli palint, kad par meiseri negeldetu.
No esalukuma deefgan grahti galije. Man bij
4 selli, bet newarreju teem darba peegaldakt un

toimeer kaunejohs kaldu allait. Dausreis nesinnaj
kur darbu gemit, kad ligu winnam to pedigo
dearis. Tad inreis' greefots luhgphanā pee ^{esttaja}
un gaidijs uf winna sčehkligas palihšibas.
Winšu arri manni paklausija, jo in reis, zik
ween selli darbu atdewe, zittu atkal wariju
meeta doht.

Bet ne tikween laizigas behdus manni spce,
de, arri eksplikigas meefas kaubibas zehle
galwa augstā, tā ka dausreis leclās ištails
lija un lihjohs, ka muksliqi ne papustu. Es
kaunejohs tā wiffu sinnadama Reštaja azzis
un gaadrichs jau drokšliba trake pely pcedoh,
punas un palihga luhgtes, bet laiku no
lainu Winšu mian linke atkal lawu meera
sajust un tas dewe atkal jaunū spēhan, ar
luhgphanatum un pefekphanatum ~~pe~~ winnam
peesturr etees. Tik dausreis es wehlejohs tohs
agrakus laimigus gadus atpakkal, kad par
sellī behdams ne zaur laizigatum ^{zaur} behdam,
ne zaur eksplikigatum behdam ne tinuku kabr.
dinakts! Bet tas kungs palihšija wiffās
behdās gaurtiht. Winna spēhtiba — ne
manna spēhtiba hi tā, ka tas ammits
labbi galje un darbs gadu no gadda wairojohs,
tā ka pely 7 gaddeem ar 11 solleem hi ja,
hoaldā.

Kad es un par to newhotigako jättök,
täd 1844 Juli m. dabbaſi aizinaphanu
af Miſſiones doobu Surinamē. Jan 19
gaddus atpakkal, kad wehl Baſſel^e ſtawo,
ju, man lig ta wehleſhanās, paganem
Pēſtita ja mihleſtiha af grehjinneem pa,
ſtadinaht, kad arri ne zittadi, tad tak
ar ſawu ammatu un kad un man
tikre uſwehchts liſſ ar Miſſiones doobu
arri kurpneka doobu ſtadinaht, tad
tas man ſolti mihleſt lig, jo ſewi pas
ne derriq turrepe, ar runnahm paganem
preeſſad et. Ar ſho aizinaphanu man
arri wajaſſija laulibā edohites, uſ so
man Pēſtita's preeſſe to meitu malſ,
Eliſabet Schlōs, ar wuru 12 Sept. 1844
tikrahm ſalantati un jan 7 Nawembri
nonalyehm ſawā weſtā.

Tinnēu 2 gaddus tikre to kurpneka
doobu ſtadinaht, jo tad wajaſſija iſeſt
paganem preeſſas waboda pūſtadinaht.
ſeh, tam munē lig ihpaſſa Miſſiones weſtā
ja uſgemm tai krohnā maiſliū Katrinaz
Sophia, nur maiſkas wadinaht to Miſſiones

darbu weel 6 gadus pawižināht pīnaja,
bet kad pas jaunu waldišhano pawehle,
šhānu iškaidē, tad wīnš wairs newarāja
poethi šahweht. 22da Juli 1855 te tīne
ta jauna bapriža ešwēhtlita.

Tīn tahš wīnš pats in ušpāstījēs,
pētš tam wīnna pāskat palikēsi atōaitne
rakstā: Te šawā aīžināšhānā wīnš ne
pēskāšis štrādaja gan tē, gan tahlakās
weētās paganas apraušidams un ne pa-
kaupija wīš šawu mešū. Kā wīnš ne
pēskāšis štrādaja, tā arī ne pēskāšis
lahyphonās paškahweja, šwīfihki pō tāhu
wīnna kōkšhānā hūbdamāhu dwešlehm,
bet arī bī jazihkujāhs ar šawu ne pazētīz
dabhu, ko dardreis kēstihajim labīšja
un pēdohšhans labīšja.

3 Oktai 1859 mehs galijahm uš Kaggi
Eiropā aprēkēlēht un 10 missionaru
bēhonus atwešt. 14 zella lai 25 uš 26da
Oktai jātra galije bresonīgās wīlān
tā wa waštī brakšhweja un kugga
laudis šanze: Kaggam zaroums! un
ukdēt tē šīpīri kaggi, eēšhā galijohē,

Lä ka matrookpauu bes mittelshanas ~~na kugga~~
ubdens bij ja isspumpe. Missionareem un
winnu beloncem bij sawa ihpapha kajita,
kar tee itt meeringi galleja bes ween manais.
Rihta es pergahje per wirra un statfiz
shaks behdas, bet tas manni an wiffus
kugga laudis drohphinaaja, mannim statfiz.
Dours atbildedans: „Es wifs netizje, ka meho
shikapiu, Pestitais muho warr glabht ta,
patt^{ka} shwila, ja nakti epu sapnojis, ka
meho natyehm sharp diwi klints senahm
waanä pilssehta, kar 7 neddelas japalas
bij.” Kad us kugga deppa natyehm, tad
redsiyahm, ka kugga kapteias wiffas launus
af glabphano gattawas turrejs un pawchly.
Sokgeleht us Azoritn fallahm un 30 kai
meho koshahm anatyehm sharp Tajal un
aaystn Piko fallahm pilssehta, ka kuggis
teike iflahdehts an lakpihts, un manns te
pagahje 7 neddelas, ka atkal us preekpu
brant woroyahm. August ihpaphem Laift
pilssehta un jan 10 Sept. bijahm atpaxkal
Surinemē, nas atkal sawa waktā missiones
doba estohjamees, Laaft breesmas i/zestupki
atpaxkal eyohht.

Lihš pšūn bē wīpš arwoc wessels pafstas,
jē, bet nu esabne dafhadat wakjibat,
tad drassē, tad atkal sēwankumē un
meega tōnkumē. Arē dāwš zow to bē jē,
zēpš, ka mēpš kōpšpānā kuhdani
Nēgri brikwi atlaisti, wārs negribbēja
sawon kōpšejam klaušit. Tā wīpš
wehl zihrijahs to labu tizzibat zihrišpān
Gadus ar luhšpānān, aistaluhšpānān
un patēnšpānān lihš sawon pēdīgām
šēwibas wānkaranē, nūrā wīpš luzzija
gān klaušah, gān atkal pāndri: "A, miklāis
Pšhāis, apšēklojēs pōr manni! Man nau
ne kas labš Tawin no rēdihš; Tu pāni, es
dāwš tākšpōkšē rēis ēpān gēchkojē un manni
gēchē is wairan, ka es tōhs pāitihš wān.
bet tu aoi pāni, ka Tu manni gēchē es effi
Dēdējis pē krashtā Hōbbā. Tawān wēhtin
un affiri es uštizzohs, apšēklojēs pōr
man un dāwi mannān šēpēhēn dīhš gālē
un gēmē manni no šēchlastības dīhš
pē pēw Tawā dēbbēš wāhšibā." Wīnā
lahpāt arwoc wehl kuffēja it ka luhgdāmā
kamēn rētrā dēnā ap pāpē pāfēdēnā
wīpšā ēpā nostājēhš, kas bē 23 Jūli 1864.

Winnā wezzunt bē 53 gadi: 9 mēsu.
un 2 dēnās. Mūsē lauliba bē ap-
svehtita ar 7 bērņiem, no kurām
2 jau wirtam pūcēšā galuštē, bet
5 šiboo, kurās wiafs tar sagaidēt.
Kaut wēn mēš paxal, palikūstē
tātā māsātē un šķēitētē. ~~At-~~
~~Pēstajā daboj~~ no mūsē gachēem
ar Pēstajā daboj ištātē un affiām,
ka butta zēnigi tēt mūsēšigās šiboo.
pānās un dīkūstētē pūcēšā Winnā
Trohja atāstus! —

246.199